

เท่าเขียน มือลบ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะพูดถึงความคิดของคน คนปรารถนาดีคนตั้งใจดี แต่เวลาพูดถึงเห็นใหม่ เขาบอกว่า เหมือนกับคนเขียนด้วยมือลบด้วยเท้า คือการสั่งสอนไง คือการสั่งสอนหรือการกระทำ เขียนด้วยมือเห็นใหม่ เวลาเขาเทศน์ พอเทศน์ออกไปแล้ว สูดทำยแล้วพอคิด เขาพูดเองนะ ว่าส่วนใหญ่แล้วเขาเอาชีวิตของเราไปวิจัยไง สูดทำยก็เอาอันนี้มาเขียน แล้วก็ไปลบของเขาออก เขาลบของเขาออกนะ ถ้าพูดถึงว่าเพราะเริ่มต้นมาก็บอกว่าไม่ใช่พระป่า ไม่อยู่ในสังคม ไม่มีนิสัย ไม่มีครูบาอาจารย์ ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ เช่น หลวงตา ไปอยู่กับหลวงปู่มันเห็นใหม่ หลวงตาเป็นมหานะ หลวงปู่มันทำอะไรผิดถูกนี่นะ เพราะว่าคำสอนที่ท่านสอน

อย่างที่บอกว่า มีอยู่วันหนึ่ง หลวงปู่มันท่านบิณฑบาตมาใช่ไหม อยู่บ้านนอกคอกนาเนี่ย การเป็นอยู่มันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง แล้วอุคสมบูรณอย่างนี้ทุกอย่างมันก็ไม่ค่อยมีค่าหรอก แต่เวลาอยู่บ้านนอกคอกนาเนี่ย สิ่งต่างๆ มันมีค่า เช่นน้ำตาลปึกสมัยโบราณเขาใส่มา มันไม่เปื้อนด้วยอามิสเห็นใหม่ ท่านบอกของอย่างนี้มันไม่เป็นอามิส จะเก็บไว้ฉันตอนบ่ายก็ได้ ฉันตอนบ่ายคือฉันเป็นปานะไง พอฉันเป็นปานะ พระที่บวชใหม่ พระที่ศึกษาธรรมวินัยมาเห็นใหม่ เขาร่ำลือว่าหลวงปู่มันนี่เป็นผู้ที่เข้มงวดมากเข้มแข็งมากทำไมมาติดกับของกินแค่นี้ ไอ้ของพวกน้ำตาลน้ำปานะไง

ทำไมถึงติดของแค่นี้ เพราะว่าเข้าบิณฑบาตมา มันเป็นเวลาของอาหาร กาลชั่วคราวใช่ไหม แล้วไปเก็บไว้ฉันตอนบ่าย เวลาคิดอย่างนี้ หลวงปู่มัน ท่านรู้วาระจิตนะ ท่านรู้ถึงความคิดเห็นใหม่ ท่านก็บอกเลย บอกว่า ใครเก่งนัคนะ มาข้ามหัวผู้เฒ่าวะ ข้ามหัวผู้เฒ่าคือข้ามหัวอาจารย์ใช่ไหม ข้ามหัวผู้เฒ่าวะ ถ้าข้ามหัวผู้เฒ่านะ คินนี้ยังไม่ซัดเดี่ยวพรุ่งนี้จะเอาให้ซัดเลย คือน่าจะเอาอีกทุกๆ ที่ท่านซัดแล้ว แต่ท่านต้องการเผด็จให้พระสำนักตัว แต่พอพระสำนักตัวบิ๊ปพอบอกพรุ่งนี้เราจะเอาให้ซัดเลยนะ ตกเย็น เอา

ดอกไม้รูปเทียนไปขอขมาเลย ไปกราบขอขมาว่า ข้าน้อยแบบว่าปัญญาน้อย ข้าน้อยขอโทษ ขอขมา

เห็นไหม เราจะบอกว่า หลวงตานะท่านอยู่กับหลวงปู่มัน หลวงตาท่านเป็นมหา มา ทางธรรมวินัยท่านศึกษามาเต็มที่แล้วละ พอศึกษามาเต็มที่แล้ว เวลาหลวงปู่มันทำสิ่งใดนะ ท่านจะคอยสังเกต พอสังเกตแล้วนะท่านก็จะกลับมาเปิดพระไตรปิฎกดูอีกชั้นหนึ่งว่า ที่หลวงปู่มันทำถูกต้องไหม เราจะบอกว่า สิ่งที่ทำแล้วมันกลับไม่ได้ สิ่งที่เราวินิจฉัยสิ่งใดไปแล้วคือสิ่งนั้น อย่างเช่นศาลตัดสินไปแล้ว ตัดสินคดีอะไรก็แล้วแต่ คดีนั้นคือจบใช้ไหม ทุกอย่างมันจบไปแล้ว นี่เขียนด้วยมือ ในเมื่อเทศนาว่าการไปแล้วเห็นไหม ผลอปปัสติจะมาเอง ทุกอย่าง สมภาไม่ต้องการ สิ่งนี้คือได้ตัดสินไปแล้ว แล้วตัวเองกลับมาลบไป เขียนด้วยมือลบด้วยเท้าไง แต่เราจะชุกกลับใจ บอกว่า เขียนด้วยเท้า ลบด้วยมือ เพราะตอนเขียนไม่รู้ใจเอาเท้าเขียน แล้วเราก็ตื่นเต้นนะ ดูปัจจุบันสิเห็นไหม คนพิการเขาเอาเท้าเขียนหนังสือเอาเท้าวาดภาพนะ โอ้โฮ ภาพนั้นมีค่ามากเลยนะ นี่ เขียนด้วยเท้า

เขียนด้วยเท้าเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เขาเขียนกันด้วยมือ เพราะครูบาอาจารย์และองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขียนด้วยมือ เวลาเทศนาว่าการ กิริยาที่เทศน์ออกมาเป็นธรรมวินัยเห็นไหม อานนท์ เราบอกเธอแล้วไม่ใช่หรือ ธรรมและวินัยที่เราตราไว้แล้วนี่ จะเป็นศาสดาของเธอไป นี่ไง เขียนด้วยมือ เขียนด้วยมือนี้มันเป็นความมั่นคง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงไม่มีการแก้ไข แต่ถ้าทางโลกเห็นไหม เขียนด้วยมือลบด้วยเท้า เขียนด้วยมือลบด้วยเท้าคือนิสัยไม่ดี ทำอะไรก็ทำผิดพลาดเห็นไหม ตั้งใจทำแล้วคือเขียนด้วยมือ แล้วก็ลบด้วยเท้า ลบด้วยเท้าคือตัวเองก็เอาแต่ใจตัวเอง เขียนด้วยมือลบด้วยเท้า องค์สมเด็จพระพุทธเจ้าเขียนด้วยมือ เขียนด้วยมือแล้วคงทนถาวรมาตลอดไป ไอนี่เขียนด้วยเท้า เขียนด้วยเท้าเพราะอะไร เขียนด้วยเท้าเพราะมันเป็นความแปลกประหลาดมหัศจรรย์ใช้ไหม

ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติมาตั้งแต่ไหนแต่ไรมา การทำสมาธิเห็นไหม ต้องตั้งสติก่อน มีสติเห็นไหมแล้วกำหนดคำบริกรรมหรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิหรืออานาปานสติ อานาปานสตินั้นคือกำหนดลมหายใจ กำหนดก็คือการตั้งใจจงใจ การตั้งใจจงใจนี้คือคิดหมดเห็นไหม การจงใจคืออรรถกถาญาณโยค การตั้งใจคือการเพ่ง นี่ มัน

เขียนด้วยเท้า แล้วพอเขียนด้วยเท้าขึ้นมาไอ้พวกพิการมันชอบไง ไอ้ใจพิการมันชอบ เพราะอะไร เพราะไม่ต้องทำอะไรใช่ไหม ไอ้คนพิการ คุณติ คนพิการเห็นใหม่

ต้องขอโทษคนพิการก่อน เดี่ยวเขาจะตัดตรงนี้ไปออก เดี่ยวจะว่า คุณติพระสงฆ์ มันก็ค่าคนพิการ เมื่อก่อนเขาฆ่ามาให้ฟัง เขาบอกว่าเวลาเราพูดผิดบ๊อบเขาจะตัดเฉพาะคำของเราค่าเดียวเลย แล้วไปออกในเว็บไซค์แล้วก็โจมตีไง แต่คำทั้งบทยจะไม่พูดเลย เราจะบอกว่า สำหรับคนพิการ เราเมตตาสงสารเห็นใหม่ คนพิการนี่นะเขามีการช่วยเหลือเจือจานนะ ให้คนพิการอยู่ในสังคมได้ คนพิการเรายังช่วยเหลือเจือจานเลย

แต่ที่นี้ ไอ้ใจพิการเห็นใหม่ คนใจพิการนี่มันต้องการความสะดวกสบายใช่ไหม เพราะเขาบอกเลยนะ ว่าคนเมืองทำสมาธิไม่ได้ สมาธิไม่ต้องทำ สติเกิดเองทุกอย่างเกิดเอง นี่เขียนด้วยเท้า พอเขียนด้วยเท้า คนมันใจพิการอยู่แล้วพอเขียนด้วยเท้า ไม่ต้องทำอะไรเลยก็นอนตีแปดเลย นี่ไง ที่คนมันตื่นเพราะเขียนด้วยเท้าลบด้วยมือ ตัวเองเขียนพอเขียนด้วยเท้าขึ้นมา คนมันก็ตื่นตื่นเพราะทุกคนก็ต้องการอย่างนั้นอยู่แล้ว พอต้องการอย่างนั้น พอเขียนด้วยเท้ามันไม่เป็นความจริงเลย เพราะมันเขียนมามันไม่เป็นสัจจะ ไม่เป็นสัจจะเพราะคนธรรมชาติของมนุษย์เขามีมือมีเท้า พอมีมือมีเท้า ทุกคนทำด้วยมือทั้งนั้น สิ่งที่ทำด้วยมือ มันเป็นเรื่องจริง แต่ถ้าคนพิการ คนพิการเขาต้องฝึกฝนตรงนั้นมันกรณีพิเศษเห็นใหม่ คนพิการที่เขาไม่มีมือ แต่เขาใช้เท้าเพื่อดำรงชีวิตเขา เป็นวิชาชีพของเขาไอ้ฉันเราต้องยกย่องเขาเลย ยกย่องเขาเพราะเขาทำเพื่อสัมมาอาชีพะของเขา เขาทำเพื่อความดำรงชีพของเขา เขาเป็นคนพิการแต่เขายังมีความมั่นคงมีความจงใจ เพื่อการดำรงของเขา เราควรจะให้เกียรติเขา

แต่ไอ้พวกเขียนด้วยเท้านะ มันมือก็มีเท้าก็มีแต่เขียนด้วยเท้า เพราะความไม่เข้าใจ คนเราเขียนด้วยมือ สติ สมาธิ ปัญญา อันนี้เขาเอาเท้าเขียนเลย สมาธิก็ไม่ต้องทำ ทุกอย่างก็ไม่ต้องทำ แต่พอถึงเวลา ถึงจุดหนึ่งพอรู้ว่าผิดเห็นใหม่ เขียนด้วยเท้าลบด้วยมือ พอลบด้วยมือขึ้นมา ลบด้วยมือแล้วคนเรามันควรมีสติปัญญาเห็นใหม่ คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระพุทธเจ้าเทศนาว่าการมาตั้งแต่สองพันกว่าปี เวลาจะตั้งเป็นมหาอุฎฐาก พระอานนท์ขอพรไว้ ว่าถ้าไปเทศน์ที่ไหนต้องกลับมาเทศน์ให้ข้าพเจ้าฟังด้วย แต่ถ้าพระพุทธเจ้าอยู่ด้วย ข้าพเจ้าฟังอยู่แล้ว เพราะเหตุใดพระพุทธเจ้าถามเหตุผล เหตุผลเพราะต่อไปข้างหน้าถ้าคนอื่นเขามาถามข้าพเจ้าว่าอยู่กับพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าพูด

อะไร ถ้าข้าพเจ้าไม่รู้ ไม่เข้าใจ เขาจะหาว่าข้าพเจ้าไม่ตั้งใจ เห็นไหม เวลาเทศน์ที่ไหนก็ต้องเทศน์ให้พระอานนท์ฟังด้วย พอพระอานนท์ฟังมาเห็นไหม ฟังมาจนเป็นพหูสูต จนเวลาสังคายนาเห็นไหม ต้องมีพระอานนท์กับพระอุบาลี ถ้าไม่มีพระอานนท์พระอุบาลีจะสังคายนาไม่ได้

นี่ไง สิ่งที่พระพุทธเจ้าทำมาตลอดเห็นไหม สองพันกว่าปีตั้งแต่เทศน์มาพระอานนท์จำมา พอพระอานนท์จำมาเสร็จแล้ว สังคายนา พระอรหันต์ ๕๐๐ องค์ กลั่นกรองมาจัดเป็นหมวดหมู่ พอจัดเป็นหมวดหมู่ ไม่เคยลบ! เขียนด้วยมือมันเป็นสัจจะความจริง มันอยู่มั่นคงตลอดมา ไอ้เขียนด้วยเท่า ธรรมะของพระพุทธเจ้า พุทธพจน์ๆ ก็เอาเท่าเขียนไป เพราะมันแตกต่างกับพระพุทธเจ้าใช้ไหม

พระพุทธเจ้าเขียนด้วยมือ เขียนด้วยสัจจะความจริงเขียนด้วยหัวใจ ไอ้พวกนี้มันเขียนด้วยเท่า พอรู้ว่าเขารู้ ก็เอามือลบ พอเอามือลบนะ ไม่ผิด ไม่ผิด ไม่ผิดหรือ พวกคนฟังไม่เข้าใจ คนฟังฟังผิด คนฟังฟังไม่รู้ นี่ท่านมีเจตนาอย่างนี้ไอ้คนจดจารึกผิดเห็นไหม นี่ไง ลบด้วยเท่าแล้วจะเขียนด้วยมือ เขียนด้วยมือเพื่ออะไร เขียนด้วยมือเพราะยังไม่ยอมรับความจริงไง ยังไม่ยอมรับว่าสิ่งนี้เป็นความผิด ยังไม่ยอมรับ ทั้งที่ไม่ยอมรับเห็นไหม คูสิ เวลาหลวงตาท่านเป็นมหานะ มหาเขียนนี้ ๘ ประโยคนะ หลวงพ่อพูอย่างนี้ มหาทั้งนั้น เจ้าคุณเส็งกิมหา ๖ ประโยคเหมือนกัน ไปอยู่กับหลวงปู่มั่น คนมีการศึกษาระดับนี้เห็นไหม คูสิ คนมีแต่การศึกษาทั้งนั้นแล้วไปอยู่กับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นทำอะไรผิดพลาดบ้างไหม แล้วทำอะไรผิดพลาด นี่ไง ลบไม่ได้ ถ้าจะเป็นหลักแล้ว แล้วมาบอกว่าอันนี้เราผลอ เราทำไม่ได้ อันนี้เป็นครูบาอาจารย์เราไม่ได้

ทำไมสังคมไม่คิดกันอย่างนี้ ทำไมสังคมไม่คิดว่า สิ่งที่เขาทำแล้วเขาเปลี่ยนแปลง เขาแก้ไขตลอดเวลา อันนี้เป็นนิยายธรรมะ เราพูดบ่อยว่า นิยายธรรมะ นิยายธรรมะ ไม่ใช่สัจจะความจริง สัจจะความจริง วิทยาศาสตร์ ไลน์สไตน์ ทฤษฎีสัมพันธ(สัมพัทธภาพ)นี้ใครไปแก้ละ ไลน์สไตน์เขียนด้วยมือก็ยังมีอยู่นี่ ไลน์สไตน์ไม่ได้เขียนด้วยเท่า ถ้าเขียนด้วยเท่า ทฤษฎีสัมพันธนี้เราต้องเปลี่ยน ไครมาลบทฤษฎีสัมพันธของไลน์สไตน์ให้ดูหน่อย นี่ก็เหมือนกัน ธรรมะของพระพุทธเจ้าท่านบัญญัติไว้แล้ว เทศนาว่าการไว้แล้วแล้วมาเปลี่ยนแปลง เขาเปลี่ยนแปลงแก้ไข เมื่อก่อนเขามาเล่าให้ฟังเยอะ แหม.. มันขึ้นนะ เพราะว่า มันเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาตลอดเลย

แล้วแกไขมันก็แกไขไม่ถูกใจ แล้วคนอื่นผิดหมด ถูกอยู่คนเดียว "อีนี่มันเขียนด้วยเท่า เขียนด้วยเท่าแล้วแกทำไม แล้วนิยายธรรมะนี่เขียนมาทำไม ถ้าอยู่ในวงปฏิบัตินะ ความเชื่อความมั่นคงอันนี้สำคัญมาก คำว่าสำคัญมาก เขาใช้คำว่าลงใจ ครูบาอาจารย์เรา ลงใจหลวงปู่มันมาก หลวงตาท่านพูดบ่อยนะ ถ้าวันไหนไม่ได้กราบพระไม่ได้กราบหลวงปู่มันก่อน นอนไม่ได้ แล้วเวลาอยู่ในป่าในเขา ไม่ต้องมีรูปเคารพหรือ เราระลึกขึ้นมาดี เราระลึกถึงเวลาเราอยู่กับท่าน เราระลึกถึงคุณงามความดีของท่านเห็นใหม่ ระลึกถึงคุณงามความดีแล้วเราก็กกราบไป มันกราบด้วยหัวใจ เพราะหัวใจมันเคารพบูชา เขาเรียกว่าลงใจเห็นใหม่ คนที่ปฏิบัติ ถ้าลงใจเรามีครูบาอาจารย์อย่างนี้เราอบอุ่นใจ แล้วเราปฏิบัติ เราจะไม่กลัวอะไรเลย

เหมือนเวลาเราเข้าโรงพยาบาลเห็นใหม่ หมอนี่นะ เครื่องมือในห้องผ่าตัดเปิดรอไว้เลย รอมีงป่วยเนี่ย ถ้าป่วยมันจะได้ผ่าตัด ป่วยก็เข้าผ่าตัด เราก็กกราบไหว้ใหม่ เพราะอะไร เพราะว่าครูบาอาจารย์คอยแก้เราตลอดใจ เหมือนกับห้องผ่าตัดก็เปิดพร้อมโรงพยาบาลทั้งโรงพยาบาลเลย รอรักษาเราคนเดียวนะ เอ้อ เอ็งเจ็บป่วยเมื่อไหร่ก็เข้ามานะ มดกัดเมื่อไหร่ก็งูก็จะททายาให้ มีงเป็นอะไร มีงเป็นไส้ติ่งเดี่ยวจะผ่าตัดให้ เขาพร้อมอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้ เราจะมีใจมั่นใจใหม่

แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ลงใจ มันมีอย่างนี้จริงๆ ใจ อย่างหลวงปู่มันเห็นใหม่ ภิกษุ ภิกษุภิกษุภิกษุไปเลยนะ ภิกษุเผ่าจะแก๊วะ การแก้จิตมันแก้ยากนะ เดี่ยวผู้เผ่าตายไปแล้วไม่มีใครแก้ซะ ผู้เผ่าตายไปที่โรงพยาบาลมันจะสูญไปใจ เพราะผู้เผ่าก็เหมือนผู้อำนวยการโรงพยาบาล ผู้ที่จะรักษาเรา นี่ก็เหมือนกัน มีคำว่าลงใจ เราอยู่กับครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นอย่างนั้นนะ เราพร้อมนะ มีอย่างเดียวกับท่านนั้น มันไม่ป่วยซักที มดไม่กัดซักที อยากรักษาหมอมดก็ไม่กัดซักที คืออยากจะทำขึ้นไปพูดกับท่านเรื่องถามธรรมะ ไม่มีเราอยากจะทำให้ท่านแกไขเราเราไม่มีอะไรให้ท่านแกไข นี่ คำว่าความลงใจ

เวลาเป็นไข้หวัดใหญ่ เป็นไข้หวัดนก แล้วเวลาไปหาหมอ หมอวินิจฉัยโรคผิด คิดดูสิว่าไม่เป็นอะไรเลยแล้วกลับไปบ้านตายคาเตียงเลย นอนตายอยู่ที่บ้าน แล้วพอไปชันสูตรบอกว่า เป็นไข้หวัดใหญ่ตาย หมอคนนั้นจะเป็นหม้ออีกได้ไหม หมอคนนั้นมันต้องโดนฟ้องทันทีเลย นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านวินิจฉัยโรคเห็นใหม่ เหมือนกัน เขียนด้วยเท่า เป็นหม้อๆ เอาไปประกาศแขวนรอบคอเลย พอถึงเวลาแล้วก็

วินิจฉัยโรคผิดหมดเลย พอผิดหมดเลยนะ เอาตีนลบ เขียนด้วยเท้าก็ลบด้วยเท้าด้วยนะ แล้วลบไม่ลบเป่านะ ลบแล้วยังจะเอาไปกล่าวคู่ ไปกล่าวคู่ว่าสมบัติของคนอื่นเป็นของตัวเอง แล้วผิดหมด คนอื่นผิดหมด ตัวเองถูกอยู่คนเดียว

นี่เขาก็ว่ามาเหมือนกัน บอกว่าพระสงฆ์ว่าคนอื่นผิดหมดเลย พระสงฆ์ถูกอยู่คนเดียวเลย ทั้งโลกนี้ผิดหมด สงฆ์ถูกอยู่คนเดียว เขาว่านะ เราเศร้าใจนะ เพราะเราพูดด้วยตั้งใจเหมือนที่พูดถึงไอน์สไตน์ ทฤษฎีสัมพัทธภาพนี้ทุกคนพิสูจน์ตรวจสอบดี ไอน์สไตน์เป็นบุคคลนะ แต่ผลงานของเขาคือทฤษฎีสัมพัทธภาพ นี่ก็เหมือนกัน เวลาพูดตั้งใจออกมาเทศนาว่าการไปแล้ว นั่นคืออริยสัจ นั่นคือมรรค นั่นคือวิธีการเดิน ต้องตรวจสอบกันตรงนั้น บุคคลเราไม่พูดถึง เราพูดถึงผลงานของเขา ที่เขาเอาผลงานไว้ให้กับประเทศชาติ เอาผลงานไว้ให้กับศาสนา ต้องคุยกันตรงนี้

ฉะนั้นถ้าคุยตรงนี้ได้ เวลาพูดมา บอกมาดี เทศนาว่าการมานั้นเขียนด้วยเท้าออกมาแล้ว แล้วก็บอกเลยนะ เอาหนังสือมาวินิจฉัยไม่ได้อะไรก็ได้ ไม่ได้แล้วเผยแผ่มาทำไม ไม่ได้แล้วแจกมาทำไม ในเมื่อแจกมามันเป็นสาธารณะแล้วใช่ไหม ถ้าไม่ได้ก็ต้องเก็บพวกสินค้าในท้องตลาด ถ้าเอ็งไม่ให้พิสูจน์สินค้า เอ็งก็ต้องเก็บสินค้าเอ็งจากท้องตลาด เก็บเข้าไปอยู่โกดังของมึง ของที่ไปอยู่ในโกดัง ถ้าของอยู่ในโกดังเราแล้วใครเอาไปวินิจฉัยนะ เราจะบอกว่าคนนั้นเขาขโมยสิทธิของเราได้ แต่ของๆ เรานี้วางอยู่ในท้องตลาด ในเมื่อท้องตลาดทุกคนเขาต้องเข้าไปท้องตลาดนั้น แล้ววินิจฉัยไม่ได้ใช่ไหมว่าสินค้าในท้องตลาดนั้นมันประกอบด้วยสิ่งใด มันเป็นประโยชน์กับสิ่งใด ในเมื่อเราพูดกันตรงนั้น นี่คือข้อเท็จจริงใจ แต่เรื่องพูดผิดก็ส่วนพูดผิดดี พูดผิดก็เรื่องพูดผิด แต่ถ้าสินค้านั้นมันเป็นสินค้าที่ให้โทษ กับผู้บริโภค ผู้ผิดก็ต้องรับผิดชอบดี นี่เราพูดถึงสินค้าที่ในท้องตลาด

นี่ก็เหมือนกัน พูดถึงข้อเท็จจริง ธรรมะที่เทศน์ออกมา ก็ต้องเอาธรรมะตัวนั้นมาเป็นตัวตั้งว่าธรรมะตัวนั้นถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง แล้วก็ต้องว่ามาดี ส่วนผลสมมันมีอยู่แล้วใช่ไหม อย่างเช่นอาหารต่างๆ มีส่วนผลสมทุกอย่าง สินค้าทุกอย่างมันต้องมีส่วนผลสมของมัน แล้วส่วนผลสมที่สร้างขึ้นมานั้นถูกต้องหรือผิดก็ต้องว่ากันตามนั้นดี แล้วก็ว่าดีทุกอย่าง ดีไม่มีมันอยู่ที่สินค้านั้น มันอยู่ที่ว่ามันอยู่ในท้องตลาดแล้วใช่ประโยชน์ได้หรือใช่ประโยชน์ไม่ได้ นี่ไง เวลาพูดก็เหมือนกัน เผลอปีบสติจะมาเอง

เมื่อวานเขาบอกอยู่ หลวงพ่อ ไม่หอรอก เดียวนี้เขาฝึกทำสมาธิ สอนพุทโธ เดียวนี้สอนพุทโธ เราถึงบอกว่าเขียนด้วยเท้ามันจะลบด้วยมือใจ เดียวนี้สอนพุทโธแล้ว เดียวนี้สอนพุทโธ เดียวนี้ทำสมาธิหมดเลย ไอ้สอนพุทโธส่วนสอนพุทโธนะ สอนพุทโธ มันก็เหมือนกับเรานี้เรามีทฤษฎี แต่พอทำทฤษฎีแล้วมันถูกหรือผิดอีกล่ะ พุทโธนี้เป็น พุทธานุสสติ ประสพการณ์ใจ คนเรานะ เรารู้ถึงการทำงานแต่เราไม่มีประสพการณ์เลย ขึ้นไปก็เก๋ๆ เจินๆ นะ จิตมันไม่มีประสพการณ์ในสิ่งใดเลย แล้วทำไปมันจะทำได้ อย่างไร อย่างไรก็แล้วแต่นะ ถึงจะจำอย่างไรก็จำไม่ได้ เราจะไปก๊อบปีสินค้าเขามา มันมี หลักฐาน พอมันมีหลักฐานขึ้นมา เจ้าของลิขสิทธิ์ พอมันมีหลักฐานขึ้นมาเขาต้องพัฒนา สินค้าเขาขึ้นไป พอพัฒนาสินค้านั้นไป เราก๊อบปีเขาอยู่ตลอดไปไม่ได้หอรอก นี่ไอ้อย่าง เรื่องวัตถุ ก๊อบปีมามันก็ได้ประโยชน์ชั่วคราวใช้ไหม พอสินค้านั้นออกมาทุกคนก็ ตื่นเต้น แต่สินค้านั้นในการแข่งขันเขา เขาต้องพัฒนาสินค้านั้นไปตลอดเวลา

ใจของคนเวลาพัฒนาขึ้นมา พุทโธๆ แล้วใจเป็นอย่างไร พุทโธๆ แล้วจิตมันเป็น ใช้อย่างไร ถ้าพุทโธๆ แล้วจิตมันเป็นสมาธิ สมาธิอย่างไร ถ้าเป็นสมาธินะ ถ้าเป็นสมาธิใช้ ไหม มันก็เหมือนกับสินค้านั้น มีคุณภาพแค่ไหน แล้วคุณภาพสินค้านั้นมันแตกต่างกัน หลากหลาย สินค้านั้นมีอายุเท่าไร สินค้านั้นวันหมดอายุมันเป็นอย่างไร ถ้ามันยังมีอายุใน การใช้งานได้ แล้วหมดอายุนี้จะทำอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน พุทโธๆ จิตที่มันลง มันลง ใช้อย่างไร แล้วจิตเวลาเข้าไป มันมีระดับของมันเห็นไหม ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนา สมาธิ มันแตกต่างกันอย่างไร พอจิตมันลง มันสว่างหมดเลยนะ มันสว่าง ไอ้คนฟังก็เชื่อ นะ มันสว่างหมดเลย เพราะอะไรรู้ไหม เพราะสิ่งที่สว่างทุกคนมันเห็นใจ แหม จิตมันลง นะสว่างไสว สว่างไสว เพราะคำพูดอย่างนี้เห็นไหม มันก็เหมือนกับเราไปเห็นท้องตลาด เห็นเขาทำสินค้านั้นแล้วขายได้ เราก็คิดว่าเราจะขายได้ไง แหม บอกว่าบริษัทนี้ร่ำรวยมากนะ สินค้านั้นเขาขายดีมากเลย ทำมั่ง ทำมั่ง พอออกมา हमามันก็ไม่มอง เพราะมันทำแล้วมัน ไม่มี คุณสมบัติอย่างเขา คุณสมบัติมันแตกต่างกัน

นี่ก็เหมือนกัน เราจะบอกว่าพุทโธนี้เป็นพุทธานุสสตินะ คำว่าพุทโธนี้เราเกิดไว้ เหนือเกล้า พุทโธคือชื่อของพระพุทธเจ้า พุทธะ เราไม่จาบจ้วงหอรอก เราจะทำอะไรให้ สะเทือนไม่ได้ แล้วทุกคนมีสิทธิเสมอภาคเหมือนกัน เพราะทุกคนเกิดมามีพุทโธอยู่ใน หัวใจ เพราะทุกคนที่เกิดมามีธาตุรู้ ปฏิสนธิจิตคือธาตุรู้คือตัวจิตวิญญาณของเรา ตัวจิต

วิญญาณของเรามันมีพุทธะอยู่ในตัวของมันเอง ถ้ามีพุทธะอยู่ในตัวของมันเอง องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคัมภีร์ขึ้นมาจนสว่างโพล่งขึ้นมาในหัวใจ จนกระทั่งได้จริงนั่นก็เป็นพุทธะ เป็นพุทธะของพระพุทธเจ้า แล้วก็วางพุทธานุสสติไว้ให้พวกเรา ถ้าเรากำหนดพุทธะๆ ทุกคนมีสิทธิ ทุกคนมีเสรีภาพ ทุกคนทำได้จริง ถ้าทำได้จริงตามข้อเท็จจริงนั้น เป็นจริงขึ้นมาแล้วมันก็จะจริงเหมือนกัน ไม่ใช่ทำให้คนใดคนหนึ่งชักนำไปในทางเหลวแหลก

เห็นไหม ถ้าพุทธะๆ แล้วจะเป็นอย่างนั้น จะสว่างไสว สว่างไสว อย่างนั้นเราก็ไม่ต้องพุทธะหรือ นิ่งอยู่นี่ พระอาทิตย์เนี่ย ทุกคนวิ่งหนีด้วยแตรร้อนตายท่าเลย ไปอยู่กลางแดดสิ ทุกคนวิ่งหลบเข้ามาทั้งนั้น สว่างไสวไม่เอา สว่างไสวมันร้อนมาก โอ๊ย สว่างไสว กางร่มเลย กางเลย กางไม่ให้สว่างเข้าตัวเราเลย ทำไมไม่เอาละ คำพูดอย่างนี้ พอพูดเราก็จับได้แล้ว พุทธะมันสว่างไสว เพราะคนมาถามมาก เวลาจิตมันสว่าง มันสว่างอย่างไร เวลาเป็นมันเป็นอย่างไร นี่มันคิดกันไปเองนะ มันไม่เป็นความจริงหรอก

ถ้าเป็นความจริงนะ เวลาพุทธะ จิตผู้รู้ จิตถ้ามันสงบแล้วมันเห็นอะไร จิตเป็นผู้รู้ สิ่งที่ถูกรู้คือความสว่างไสว แล้วถ้าจิตเป็นผู้รู้ จิตที่มันสงบเข้ามาแล้วไม่มีสว่างไสว แล้วมันเป็นพุทธะหรือเปล่าละ มันเป็นสมาธิไหม เวลาจิตมันเป็นสมาธิขึ้นมาเนี่ย มันไม่ออกรู้อะไรต่างๆ มันไม่เห็นแสงสว่าง ไม่เห็นอะไรเลย แต่พอจิตมันเริ่มสงบเข้ามาแล้ว มันเห็นแสงสว่างนี้ มันออกรู้อะไรแล้ว ถ้าออกรู้อะไรแล้ว ความสว่างไสวมันเกี่ยวอะไรกับสมาธิ ความสว่างไสวคือมันเป็นที่จิตออกรู้อะไรต่างหากนะ แต่ตัวจิตสงบต่างหากมันถึงจะเห็นแสงสว่างนั้น ถ้าจิตไม่สงบจะเห็นสว่างไหม เราเห็น เราเปิดไฟก็สว่าง จิตเราไม่สงบ เราก็เปิดไฟมันก็สว่าง แล้วจิตเราสงบไหมละ เพราะความสว่างไสวกับความสงบมันแตกต่างกันอย่างไร มันมีคุณสมบัติอย่างไร อะไรเป็นความสงบอะไรเป็นแสงสว่าง แล้วบอกว่า พอจิตสงบ มันสว่างไปหมดเลย เรอบอกว่า ถ้าจะเขียนด้วยเท่า เพราะเหตุนี้ไง เขียนด้วยเท่าเพราะตัวเองไม่รู้อะไรเลย

ที่นี้พอตัวเองไม่รู้ก็จะตะแบงไปเรื่อย แต่มันเป็นเรื่องธรรมดาณะ ขนโคกับเขาโค คำว่าธรรมดานี้ คนโง่มากกว่าคนฉลาด เมื่อก่อนเขาพยายามพูดนะ พยายามพูดบอกว่า หลวงพ่อต้องช่วย หลวงพ่อต้องทำอย่างนั้นๆ แบบว่าเด็กพวกนี้คือมาก เพราะอย่างธรรมดา ข่าวน้ำ ๑ พอลงไปแล้วไซ้ใหม่ ใครได้อ่านข่าวแล้วก็เชื่อตามข่าวนั้นไปก่อน

แล้วเราไปแก้ได้ใหม่ แก่ยากมาก เราบอกว่ามันกรรมของสัตว์ เขาก็พยายามจะพูดว่าต้องช่วยเหลือ

เราจะบอกว่า ถ้าเราไม่ได้พูดอะไรออกมา มันจะไม่มีการเปลี่ยนแปลงเลยนะ สิ่งที่เราพูดออกมามันก็มีการเปลี่ยนแปลงในสังคมเยอะมาก เพราะว่ามันมีจุดหมายทางของเขาส่งมาถึงเรา บอกว่าที่หลวงพ่อกำลังพูดอยู่นี้มันสะท้อนไปกว้างไกลมาก เขาพยายามจะประสานงานให้เราได้สมานกัน เขาส่งมาเหมือนกันแต่เราเฉยหมด เราเฉยหมดเพราะเรารู้ว่ามันจะไปสมานกับใครละ มันจะไปสมานกับใคร อย่างที่เราพูด เราคิดว่าไอน์สไตน์เป็นผู้เป็นนักวิทยาศาสตร์ที่ให้บุญคุณในทางวิชาการกับสังคม วิทยาศาสตร์ของโลก อันนี้ก็เหมือนกัน จะไปประสานกับใครละ ไปประสานกับไอน์สไตน์ ไอน์สไตน์ก็ตายไปแล้ว แต่ทฤษฎีสัมพัทธ์ของไอน์สไตน์ แล้วทางวิทยาศาสตร์ของเรา ขยายมา ขยายก็คือคิดค้นคว้าต่อจนเป็นเทคโนโลยีออกมาใช้ประโยชน์กันมหาศาล จากทฤษฎีสัมพัทธ์อันนั้น

นี่ก็เหมือนกันสิ่งที่จะประสาน จะประสานกับใคร ไอ้อันๆ นั้นมันทำอะไร แต่ผลงาน ทฤษฎีต่างๆ ที่เขาพูดออกมาอันนี้ต่างหากละ เขาบอกให้เราประสาน ประสานกับใคร ในเมื่อคนมันมีทฤษฎีออกมา ที่มุมมองที่มันขัดแย้งกันสุดโต่งอย่างนี้ เรามองแล้วมันเป็นการสุดโต่งกับความรู้สึกของเราเลย ถ้าสุดโต่งแล้วจะประสานงานกับใคร ฉะนั้นการประสานงาน มันเป็นขบวนการของเขา เวลาขบวนการของเขา เขามีทีมงาน ทีมงานจะประสานงาน ก็เหมือนกับหน้าม้า หน้าม้าพยายามจะจัดฉากให้กับอาจารย์ของเขา

ฉะนั้น เราไม่ต้องการคุยกับหน้าม้า ไม่ต้องการคุยกับอะไรทั้งสิ้น ถ้าคุยกับหน้าม้านะ ไร้สาระมันไม่จบใจ เขาบอกว่า ต้องคุยกับผู้มีอำนาจการตัดสินใจใช่ไหม การตกลงสิ่งใดๆ ต้องตกลงกับผู้มีอำนาจการตัดสินใจ ฉะนั้น เราจะพูดกับคนเจ้าของเรื่อง ผู้ที่มีอำนาจการตัดสินใจนั้น ถ้าจะประสานงาน มาได้เลย เมื่อไหร่ก็ได้ ฉะนั้น เขาจะประสานงานมา ไม่ฟัง ไม่ฟัง จดหมายมาเยอะนะ จดหมายมาหาอยู่ที่เราก็บไว้

หลวงพ่อกำลังพูดอยู่นี้มันสะท้อนไปกว้างไกล มันสะท้อนเขาว่าไปเรื่อย กระเทือนไปกว้างไกล มันก็ทำให้หรือพี่น้องบุคคลพวกนั้นให้หูตาสว่างขึ้นมา มีคนมานั่งกับเรา เขาก็ไม่เชื่อละ มีคนมานั่งกับเราเวลาพูดเรื่องนี้ น้ำตาไหล แล้วเยอะมาก หลายคนมาก

นะ แปลก ฟังครั้งแรกนะ ชัดหู คนที่มาขอขมา จะบอกว่า ฟังซีดีเราครั้งแรกมันอึดอัด
 ซัดซึ้งมาก มันคับแค้นใจมาก ว่าพระสงฆ์ทำไมเลวทรามขนาดนี้ มาทำลายอาจารย์ฉัน
 ได้ มีคนพูดอย่างนี้เยอะมาก แต่เขาทนฟังไป ทนฟังไป สุดท้ายแล้วมานั่งร้องไห้ที่นี่ ที่
 แรกร้องไห้ว่าพระสงฆ์ไปทำลายอาจารย์เขา สุดท้ายแล้วก็มานั่งร้องไห้ใหม่ ร้องไห้ว่าเขา
 ได้ฟื้นมาเพราะสิ่งที่เราพูดออกไป อย่างนี้ก็เยอะ แต่คำว่าเยอะนะ เยอะหมายถึงว่าจำนวน
 แต่ถ้าเทียบถึงประชากรของประเทศ ประชากรของความเชื่อ เล็กน้อยมาก

เราถึงบอกว่าชนโคกับเขาโค หลวงตาเคยสอนไว้ ตอนอยู่กับหลวงตาใหม่ๆ ตอน
 อยู่กับพระด้วยกันท่านจะบอกว่า ถ้าสังคมเขาติฉินนินทาคนโง่มากกว่าคนฉลาด โดย
 ธรรมชาติ คนจนมากกว่าคนรวย คนทุกข์ยากมากกว่าคนมั่งมีศรีสุข ฉะนั้นโดยธรรมชาติ
 ของมนุษย์ คนโง่มากกว่าคนฉลาด ฉะนั้นคนโง่ เป็นเหยื่อของคนฉลาดอยู่แล้ว ในเมื่อคน
 โง่เขามีข้อมูลอย่างนั้น เราพูดเรื่องสัจจะที่เขาเข้าถึงไม่ได้ นี่เขาก็ต้องติฉินนินทาเป็นเรื่อง
 ธรรมดาเลย คนชมมีอยู่สองคน เขาโคโง่ ไอ้คนค่านะ ชนโค ไอ้คนค่า ชนมันมีทั้งตัวเลย
 เขามีอยู่ ๒ เขา ฉะนั้นไอ้คนที่มาร้องไห้มีอยู่ ๒ คน ไอ้คนที่ค่ามีอยู่ทั้งตัว ไอ้ฉนั้นมันคือเรื่อง
 ธรรมดา เป็นเรื่องสัจจะที่เราเข้าใจได้อยู่แล้ว

ฉะนั้นถึงว่าใครจะเห็นอย่างไรมันก็เรื่องของเขา เพียงแต่เมื่อวานเขามาพูดว่าเขา
 ลบๆ เนี่ย เขาบอกว่า เขาลบข้อมูลผิดๆ ของเขาออก แล้วเขาพยายามจะเอาข้อมูลของเรา
 ไปตัดแปลงเป็นของเขา แล้วก็พิมพ์ใหม่ เมื่อวานเขามาฟ้องอย่างนี้ ไอ้พวกเราที่มีความคิด
 อย่างนี้อยู่แล้วแหละ แต่ไม่อยากจะพูดออกมา เพราะมันเหมือนกับการเข้าข้างตัวเองไง
 แต่เมื่อวานเขามาพูดเองเลย เขามีศักยภาพด้วย บอกว่าตอนนี้ละ เขาเอาซีดีหลวงพ่อไป
 เรียบเรียงกัน แล้วก็เอามาว่าเป็นผลงานของเขา เขาเขียนด้วยเท่านั้นแล้วเขาจะเอามือไป
 ลบไป ลบๆ สิ่งที่เขาเขียนมาแล้ว แล้วเขาพยายามจะจำเทคนิคของคนอื่น ไปเขียนใหม่
 เขาเขียนด้วยเท้า ลบด้วยมือ ลบแล้วจะทำให้มันดี แต่ของเราไม่ต้องเพราะอะไร เราเข้าใจ
 เรื่องทฤษฎีเขาโคกับชนโคโง่

ฉะนั้น จะบอกว่าไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องเสียใจนะ เพียงแต่ว่ามันเป็นหน้าที่ ถ้าไม่
 เป็นหน้าที่นะ ถ้าพวกเราไม่ออกมาพูด ไม่ออกมาจัดเรื่องอย่างนี้บ้าง ต่อไป สิ่งที่เป็น
 สื่อสารมวลชนที่มีการสื่อสารกัน มันจะเป็นข้อเท็จจริงของสังคมไทย ว่าสังคมไทย
 เชื่อถือข้อมูลกันอย่างไร ชาวพุทธในเมืองไทยเชื่อถือข้อมูลอย่างนี้ การปฏิบัติอย่างนี้ มัน

เสียหายถึงประเทศไทย มันเสียหายถึงสังคมไทย สังคมชาวพุทธว่ามีความเห็นเรื่อง อริยสัจได้อ่างนี้ เราถึงได้ออกมาพูดง ที่ออกมาพูด แค่นี้เราพอใจแล้ว เราพอใจที่เราได้ เสนอข้อมูลสัจจะความจริงไว้ในพุทธศาสนา ถ้าเราเสนอข้อมูลสัจจะความจริงให้พุทธ ศาสนาแล้ว ใครจะเห็นจริงเห็นดีเห็นงาม หรือไม่เห็นดีเห็นงามนั้นมันเรื่องสิทธิส่วนบุคคล

แต่เราได้เสนอทฤษฎีให้ แต่ถ้าคนเขามีปัญญา เขามารื้อค้นข้อมูลทั้งสองฝ่ายสาม ฝ่ายอย่างนี้แล้ว แล้วเขาพิสูจน์ตรวจสอบแล้ว เขาจะเห็นว่าสังคมไทยก็มีปัญญาชน เหมือนกัน ไม่ใช่สังคมไทยมีแต่ควายให้เขาจูงจุมก สังคมไทยมันเป็นควาย เอ็งดูควาย เห็น ไหม เวลาเขาต้อนเป็นฝูง ควายจะอยู่ตัวเองไม่ได้มันจะเป็นฝูงๆ แต่พวกเรานี้เป็นแรด แรดมันจะไปตัวเดียว มันมีหน่อเดียวเห็น ไหม พวกแรดพวกอะไรต่างๆ มันเป็นสัตว์ นี้ไง เราถึงเสนอสังคม เราเสนอออกไปเพื่อให้เป็นข้อมูลกับสังคม เราพอใจแล้ว เราพอใจ ที่ ผู้ที่เป็นนักปราชญ์ ราชบัณฑิต หรือคนที่เขามีปัญญา เขามาศึกษาธรรมะแล้วเขาจะได้ เปรียบเทียบว่าสังคมไทยไม่ใช่สังคมบุญเบี้ยวอย่างนั้น ที่การเขียนกันด้วยเท้า

ไอ้การเขียนกันด้วยเท้ามันเป็นเรื่องพิสดารที่คนไม่เคยได้สัมผัสได้ตรวจสอบ เขา ได้เห็นเขาก็ตื่นเต้น ไปของเขา อันนี้เป็นเรื่องสุควิสัยที่คนจะเชื่อ เชื่อในสิ่งที่เขาเขียนด้วย เท้า แต่พวกเราเขียนกันด้วยมือ ถ้าเขียนกันด้วยมือ ถ้าสังคมตรวจสอบแล้วมีข้อมูลสิ่งใด เพื่อประโยชน์กับสังคมนั้นเป็นเรื่องของเขา เท่านั้นที่จบแล้ว

ฉะนั้น เขาพยายามที่ว่า จะให้ทำอย่างนั้น ทำอย่างนั้นอีก มันทำไม่ได้ มันทำไม่ได้ หมายถึงว่ามันเป็นทัศนคติ มันเป็นความเห็น มันเป็นเรื่องของจิตนิสัย แล้วเราจะไป บังคับให้คนทุกคนมีมุมมองที่เหมือนกัน มันก็เหมือนกับเราเอามือไปปิดฟ้า ช้างตาย ทั้งตัวเอบบัวไปปิด เห็นช้างตายตัวหนึ่งก็เอาใบบัวมาปิดเลย ปิดแล้วๆ เหมือนไถ่นะ เวลา มันหนินายพราน มันเอาหัวซุกใบไม้ แล้วมันนึกว่าใครจะหามันไม่เจอใจ เวลามันหนินัย นะ ไถ่ป่า มันเอาหัวซุกใบไม้เลย มันนึกว่าใครไม่เห็นมัน นี้สังคมไทย สังคมไทย เราถึง ได้เสนอทฤษฎีไป ใครจะรู้จะเห็นนี้มันเรื่องของเขา มันเป็นเรื่องจิตนิสัย ที่พูดถึงว่าเขียนด้วย เท้า ลบด้วยมือจะ จะตอบปัญหา

ปัญหาที่เขียนไว้ว่าเวลาตัวแข็ง ตัวเกร็ง นั้นมันเป็นเรื่องที่เราใช้คำว่าแผ่นเสียงตก ร่อง คำว่าแผ่นเสียงตกร่องเห็นใหม่ เวลาเราพุทโธฯ เข้าไปแล้ว ถ้ามันเป็นอย่างนี้ปั๊บนะ เราต้องตั้งสติแล้วพุทโธไปเรื่อยๆ สิ่งนี้มันจะเจือจางไปเอง แต่ที่มันเป็นประเด็นเป็น ปัญหาขึ้นมาเพราะว่า สิ่งใดก็แล้วแต่ที่มันมาขัดแย้งกับการปฏิบัติ การปฏิบัตินี้จิตมันต้อง สงบ จิตมันต้องมีความร่มเย็นเป็นสุข สิ่งนั้นเป็นข้อเท็จจริง แต่เวลาปฏิบัติพุทโธฯ ไป แล้วมีตัวแข็ง สิ่งใดแข็งต่างๆ ขึ้นมา สิ่งนี้มันแก้ไขไม่ได้เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันเป็น สิ่งที่ไม่ใช่สัจจะความจริง มันเป็นอุปาทาน มันเป็นสิ่งที่จิตนี้ไปเกาะเกี่ยว พอจิตไปเกาะ เกี่ยวใช้ใหม่ จิตมันคืออะไร จิตนี้มันเป็นธรรมชาติแต่มันมีกิเลสอยู่ มันมีกิเลสอวิชชา นอนเนื่องอยู่ สิ่งใดที่มันเกาะเกี่ยว พอมันเกาะเกี่ยวขึ้นมามันทำลายการปฏิบัติ สิ่งนั้น กิเลสมันชอบ สิ่งนี้เป็นงานของกิเลส งานของกิเลสคืองานทำลาย

งานของกิเลสคือมันทำลายการปฏิบัติของเรา ทำลายความดีงามของเราทั้งหมด การกำหนดพุทโธฯๆ การทำสมาธินี้มันเป็นคุณงามความดีของจิต แต่ในเมื่อกิเลสค้นหา ความทะยานอยากมันมีอยู่กับเราแล้วมันต้องทำลาย พอสิ่งใดที่มันขัดแย้งกัน ใน ข้อเท็จจริง เพราะมันมีอะไรเป็นตัวแข็ง มันมีความรู้สึกแล้วจิตมันจะไปเกาะตรงนั้น ไป เกาะตรงนั้นปั๊บ เห็นใหม่ เวลาคนจิตป่วยเห็นใหม่ เขาเรียกย่ำคิดย่ำทำ ย่ำคิดย่ำทำจนเป็น จิตนิสสัย นี่ก็เหมือนกัน พอจิตมันไปรับรู้ ว่าตรงนี้แข็ง ตรงนี้มันชอบ พอมันชอบขึ้นมา เราต้องพุทโธไปเรื่อยๆ เจือจางไปเรื่อยๆ พุทโธไปเรื่อยๆ เราใช้คำว่า แผ่นเสียงตก ร่อง บ่อย

กรณีอย่างนี้คือกรณีแผ่นเสียงตก ร่อง พุทโธฯๆ ไปเรื่อยๆ เวลาพุทโธไปนะ พอ มันจะแข็งมันจะเป็นอะไรก็พุทโธไว้เฉยๆ ฝืนกับมัน แล้วอันนั้นมันจะเบาลง เพราะคำ ว่าฝืนคือเราบังคับจิตไว้ ให้จิตอยู่กับพุทโธ ไม่ให้จิตออกไปรับรู้ว่าอาการที่มันเป็นแข็ง อาการที่มันเป็นต่างๆ นั้น แล้วอาการอย่างนี้ไม่ใช่มีอย่างเดียว มันยังมีอาการอื่นๆ ต่อไป ถ้ามันพ้นจากประเด็นนี้ไปนะ เพราะมีบางคนที่นั่งแล้วตัวเอียงตัวโยก ตัวคลอน นั่งแล้ว มันจะมีอาการคั่งอะไรต่างๆ มันเป็นอุปสรรคทั้งหมดเลย

สิ่งที่เป็อุปสรรคนั้นเพราะมันเป็นธรรมชาติของอวิชชา ธรรมชาติของกิเลส ธรรมชาติของมันเป็นอย่างนี้ แล้วทำคุณงามความดีนี้มันจะไปฝืนธรรมชาติ ฝืนธรรมชาติ ฝืนธรรมชาติ ฝืนความเป็นไปของจิตใจ ฝืนให้มันกลับมาสงบใจ ถ้ามันมีกรณีอย่างนี้แล้ว

มันเป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเป็นเรื่องธรรมดาทำไมมันทุกข์ล่ะ ธรรมดาแล้วต้องแก้ทำไมล่ะ มันเป็นเรื่องธรรมดาของกิเลส แต่เพราะเราใช้ธรรมแก้คือฝืนมันไง ฝืนมันคือสติยัง สติตั้งให้ดี พุทโธชัดๆ เดียวมันจะค่อยผ่อนออกมาเพราะอะไรรู้ไหม พอเรามีสติปัญญาเราเห็นว่าอันนั้นเป็นความผิดใจใหม่ นี่ก็เห็นอยู่แล้วแต่แก้ไม่เป็น พอแก้ไม่เป็น ก็พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ พอพุทโธชัดๆ มันเคยเป็นไปมันก็จะไหลไปตามนั้น

แต่ถ้าเราดึงเข้ามา ดึงเข้ามาพุทโธชัดๆ สิ่งนั้นจะค่อยๆ เบาลงๆๆ เบาลงแล้วหายไป อันนี้มันก็เหมือนกับเราเป็นแผล บาดแผลใหญ่ก็ต้องใช้เวลารักษานานหน่อย บาดแผลเล็กก็ใช้เวลารักษาน้อยหน่อย จิตถ้ามันลงลึก จิตที่มันยึดไว้มัน บาดแผลมันลึกซึ่ง เวลามันจะเจือจางมันก็ยากหน่อย ยากหน่อยแต่ก็ต้องแก้ไขกันไป ถ้าไม่แก้ไขนะ บาดแผลจะลึกกว่านี้ แล้วภาวนาไปก็จะหัวทิ่มบ่อ พอภาวนาไปๆ มันก็จะลงบ่อ ฉะนั้นต้องฝืนหมด การปฏิบัติต้องฝืน การแก้คือแก้แบบนี้ แก้ชัดๆ พุทโธๆๆ มันจะเป็นอย่างไรก็พุทโธไว้แล้วดึงไว้ๆ ฝืนไว้ๆ หนื่อยไหม...เหนื่อย ทุกข์ไหม...ทุกข์ แล้วทำไมเป็นอย่างนี้ ก็กรรมของคนไง กรรมของผู้นั้น ทำไมคนอื่นเขาไม่เป็นอย่างเราล่ะ ทำไมเราต้องเป็นล่ะ ถ้าเราเป็นขึ้นมาแล้วเราก็ค่อยๆ แก้ไป ค่อยๆ แก้ไปนะ

แก้แบบนี้แล้วพอมันหายขึ้นมาเดี๋ยวจิตลงสู่สมาธิเลย พอลงสมาธินะ เฮ้อ.. แก้มาได้แล้ว เดียวก็เป็นอีก เป็นอีกหมายถึงว่ามันเป็นกรณีอื่น เป็นกรณีข้างหน้าไง ถ้าจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นกรณีอย่างนี้ ผ่านกรณีอย่างนี้ขึ้นมา มันจะเป็นอุปสรรคไปข้างหน้า เหมือนกับการทำงาน ทำงานวันนี้มีอุปสรรคอย่างนี้ ทำงานครั้งต่อไปจะมีอุปสรรคใหม่ เพราะอุปสรรคมันจะมีตลอดไปเห็นไหม แต่ถ้าจิตมันสงบมันก็สงบของมันได้ มันจะมีแต่อุปสรรคตลอดไปจนกว่าจะสิ้นกิเลส ถ้ายังไม่สิ้นกิเลสนะ กิเลสของโศดาปัตติมรรค กิเลสของสกิทาคามรรค กิเลสของอนาคามรรค กิเลสของอรหัตตมรรค อู้หุย อึกเยอะเยอะเลย

สู้ไป ไม่ได้บอกให้ท้อนะ บอกให้สู้ ต้องสู้เท่านั้นนะ สู้เท่านั้นถึงจะแก้ได้ ถ้าท้อถอยล่ะก็ เดียวก็จะแผ่นดินกลบหน้าล่ะ สู้นะ ต้องสู้ แก้ไปอย่างนี้ พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ มีคนเป็นเยอะมาก คนไม่เป็นก็มี แต่ถ้าคนเป็นแล้วเราพยายามพุทโธชัดๆ พุทโธไว้ดึงไว้ไง ดึงให้ความรู้สึกนี้อยู่กับพุทโธ อย่าให้ไปรู้อาการแข็งนั้นอาการรับรู้ของตัวเองนั้น ดึงกลับมาๆ แล้วมันจะค่อยๆ จางลง หมายถึงว่าอาการที่จิตไปรับรู้อาการที่ไม่ใช่พุท

โธ มันไปแล้วมันมีโทษใช้ใหม่ เราก็คิดมันมา แต่เราไม่ได้คิด ไม่ได้ไม่คิดธรรมดาจะพอมีอาการอะไรเกิดขึ้นมานะ สนใจ อยากรู้อยากเห็น ฟุ้งไปหมดเลย พุทโธเอาไว้ในลิ้นชัก พุทโธเอากลับบ้านไปก่อน เราจะไปคู่อื่นก่อน แล้วก็ไปอยู่อย่างนั้น แล้วกลับมาคิดว่า หลวงพ่อ ไม่ได้อะไรเลย มันจะได้อะไรละ ก็มึงทิ้งพุทโธไปแล้ว

อะไรจะเกิดขึ้นมาไม่ต้องไปสนใจมัน เราจะกลับมาหาพุทโธ เราจะอยู่กับพุทโธ ทั้งๆ ที่กลางหัวอกเนี่ย พุทโธอยู่กลางหัวใจ อยู่กับเรา คั่นทิ้งมันไป ไปเอาอะไรก็ไม่รู้ แล้วกลับมาบอกว่า หลวงพ่อพุทโธแล้วไม่ได้อะไรเลย มึงขว้างทิ้งไปต่อหน้ามึงยังไม่รู้ มึงขว้างพุทโธทิ้งไปแล้ว มึงเอาพุทโธเขวี้ยงทิ้งไปเลยแล้วบอกมึงจะได้พุทโธ พุทโธซัดๆ พุทโธซัดๆ แล้วอาการที่มันเป็น มันจะค่อยจางไปๆ นี่คือข้อเท็จจริงที่เป็นอย่างนี้ แต่คนทำนะ อยู่ที่อุบาย อยู่ที่วิธีการ

เหมือนกับทำงานส่งอาจารย์ ทำเสร็จไม่เสร็จ ทำเสร็จได้ส่ง ไม่ทำให้เสร็จมันก็ไม่ได้ส่ง มันทำเสร็จลอกเว้ย เคี้ยวฎไปลอกก่อนแล้วกลับมาส่งทีหลัง นี่ก็เหมือนกัน พุทโธซัดๆ พุทโธซัดๆ ตอบปัญหานี้เลย

ถาม : ระหว่างถือศีล ๘ เวลาตัดอาหารบางครั้งโดนผู้ชายชนบ้าง ผิดศีลหรือไม่คะ หรือศีลขาดหรือเปล่าคะ

ตอบ : ใช้ ถ้าเวลาแม่ชีมาอยู่ที่นี้ เขาเป็นนักบวชเลย เราจะบอกให้ขอให้แม่ชีตัดก่อน แล้วพวกโยมค่อยตัดทีหลัง แต่ของเรานี้เนะ เวลาเราขึ้นตัดอาหาร อาจจะมีกระทบกระทั่งกันบ้าง ศีลขาด ศีลต่าง ศีลพร้อย ศีลทะลุ คำว่าศีลขาดไม่ขาด ถ้าศีลขาดเห็นใหม่ เพราะเราบอกว่า ศีล ๘ เห็นใหม่ ถือพรหมจรรย์ เราโดนตัวผู้ชายชนบ้าง อะไรต่างๆ เราไม่ได้ไปโดนตัวเขา เขามาโดนเราต่างหาก เพราะอะไรไม่รู้ใหม่ เพราะเราไม่รู้ว่าใครถือศีล ใครไม่ถือศีล แล้วคนที่เขาถือศีล คนที่มีศีล เขาจะหลีกเลี่ยงกัน เขาจะให้กัน

อย่างเช่น เราเคยธุดงค์ไปอยู่ตามวัด เขามีงานตัดบาตร แล้วเราก็ไปบิณฑบาต ที่นี้มันชุลมุนวุ่นวายมาก พอวุ่นวายมาก ผู้หญิงเขามาช่วยถาดอาหารไว้ แล้วเขาวิ่งมาชนเรา เขาวิ่งมาชนเราเลยนะ พอชนเสร็จแล้วพระก็บอกว่า

“ไอ้หงบมึงต้องปลงอาบัติ”

ภูถาม “ปลงอาบัติอะไรล่ะ”

“เฮ้อ ก็มึงโดนผู้หญิง”

“กูไม่ได้โดนโวย ผู้หญิงมาโดนกูต่างหาก ผู้หญิงมาโดนกู”

เขาชนข้างหลัง คือมันไม่มีเจตนา เขามาชนเราข้างหลังโดยที่เราไม่รู้ที่เราเป็นอาบัติใหม่ เราเป็นอาบัติหรือเปล่า อาบัติเกิดจากการตั้งใจทำ ปาราชิก ๔ นะ ขโมยเงิน ๑ บาท นี่คือเงิน ๑ บาทนะ เราตั้งใจจะขโมยเงิน ๑ บาทนี้ เรายังไม่เป็นปาราชิก เพราะเราตั้งใจขโมยแต่ยังไม่ได้ขโมย เราเดินเข้าไปจะขโมยเงินบาทนี้ เรายังไม่เป็นปาราชิกนะ เราตั้งใจจะเราจับเงินนี้แล้วเราปล่อยเลย เรายังไม่ได้เอา เรายังไม่เป็นปาราชิก เราตั้งใจแล้วเราเดินเข้าไปเราจับเงินบาทนี้แล้วเงินนี้ฐานเคลื่อน ปาราชิกทันทีเลย ฐานนี้เคลื่อนไป หีบของนั้นไหวออกจากที่ ถ้าของนั้นยังไม่ได้หีบยังไม่ได้ไหวจากที่ เราคิดว่ากูจะโกงมึง กูจะโกงมึง กูยังไม่ได้โกง กูไม่เป็นไร คิดว่าโกงเข้า จะเข้าไปทำ ยังไม่ได้ทำ ยังไม่เป็นไร ถ้าเข้าไปทำสมบูรณ์แล้วต่างหากล่ะ มันถึงศีลขาด

ฉะนั้นเวลาพูดนี้ไม่ได้พูดไว้ชี้โพรงให้กระรอกนะ พอพูดอย่างนี้ แหม ไอ้พวกถือศีลก็สบาย โอ้ อยากรู้ก็ไม่ขาด อยากรู้ก็ไม่ขาด ขาดนะขาดเพราะว่า เจตนาหลุดตัวเอง แต่พูดถึงวินัยก็คือวินัย วินัยคือกฎหมายมันต้องสมบูรณ์ต้องชัดเจน วินัยคือนิติศาสตร์ ธรรมะคือรัฐศาสตร์การปกครอง ฉะนั้นถือว่า ศีลนี้ขาดใหม่ เราโดนตัวผู้ชายนี้ ประสาเราว่า มันไม่ขาดหรอก แต่พูดถึงว่ามันค้างปร้อยไหม มันก็ไม่สมควรจริงไหม เพราะเราถือศีล ๘ แล้วเราก็อยากจะทำบริสุทธิจริงไหม แต่มันอยู่ที่กาลเทศะมันอยู่ที่โอกาส แล้วมันก็อยู่กันอย่างนี้เราหลบหลีกได้เราก็ก่อนหลีก

เพราะประสาเราว่า ถ้าจะพูดให้เป็นข้อเท็จจริง มันก็เป็นความบกพร่องของหัวหน้า เราเป็นหัวหน้านะ เราจะต้องจัดการเรื่องนี้ให้มันจบให้ได้ ที่บ้านตาดเขาถึงจัดอาหารให้เห็นไหม บ้านตาดจะจัดอาหารให้ แยกต่างหากๆ ให้อ่างไว้เลยไม่ให้นำคลุกเคล้ากัน แต่ถ้าทำอย่างนั้นปีบ พระทั้งหมดเลยต้องมาตักอาหารมันเสียเวลามาก เห็นไหม ตอนเช้าๆ มันพริบพริบๆ เพื่ออะไร เพื่อการฝึกไว้ไม่ให้พระนี่นะ คนเราทุกคน มันจะนอนจม ถ้ามันนอนจม มันนั่งแบบไก่อป่วย มันจะนั่งคอตก นั่งเหงา ถ้ามันไม่ไก่อป่วย มันก็คักไข้ใหม่ ไก่อมันสดชื่น นี่ก็เหมือนกัน การกระทำของเราต้องแอกทีฟตลอดเวลา เพื่อให้ตื่นตัวตลอดเวลาเพื่อไม่ให้จิตใจนี้มันหมักหมมกับอะไร

ฉะนั้นกรณีอย่างนี้มันเป็นคฤขพินิจใจ เราถึงบอกว่ามันเป็นความบกพร่องของ หัวหน้า ถ้าหัวหน้าสมบูรณ หัวหน้าต้องทำให้สิ่งนี้ไม่มากระทบกระเทือนกัน คีลอะไร ต่างๆ ทีนี้ คนมันส่วนมาก แล้วทุกคนมาหา ทุกคนนะ ทุกคนเลย กูลูกศิษย์หลวงพ่อนะ เว้ย กูลูกศิษย์หลวงพ่อนะเว้ย ใครๆ ก็ลูกศิษย์หลวงพ่อ แม่แล้วลูกศิษย์หลวงพ่อกับลูก ศิษย์หลวงพ่อกันอยู่เนี่ย ใครๆ ก็ลูกศิษย์หลวงพ่อนะมึง เข้ามาก็ลูกศิษย์หลวงพ่ นะเว้ย โอ้โหเว้ย กูก็ไม่รู้จะเอาใจใครถูก ก็ลูกศิษย์หลวงพ่อทั้งนั้นเลย แล้วมันก็มีปัญหา อย่างนี้

ฉะนั้น เราจะบอกว่าถ้ามันจะผิด มันก็ผิดเพราะผู้นำนี้แหละ ผิดเพราะผู้นำ บกพร่อง ทีนี้บกพร่องมันก็ต้องดูกรณีว่า มันบกพร่องเพราะเหตุใด เห็นไหม เพราะคน มาก คนน้อย คนอย่างไร แล้วมันประสาเรา เราอยู่กับหลวงตานะ หลวงตาบอกว่าเวลา โยมเขาเข้ามาทำบุญของเขา คือสิทธิของเขา คือเขาอยากได้บุญมาก เราไม่สามารถกันให้ ได้ เวลาคนมาทำบุญมากๆ ท่านจะเตือนพระ บอกว่าเขามาทำบุญ นั่นบุญของเขา นะ แต่พระนี่นะ เวลาตักอาหารใส่บาตรแล้วเวลานั้นอาหาร ให้มีสติสัมปชัญญะนะ เพราะ อะไร เพราะเป็นเรื่องของเราแล้ว เราฉันอาหารแล้วเรากลับไปนั่งสัปหงก โกงงวง จะเอา แต่ว่า สนองศรัทธาญาติโยมเขา โยมเขาก็ได้บุญของเขาไป โอ้เราไปนั่งภาวนาเอาหัวชน บ่อ เอาหัวทิ่มพื้นดินสัปหงกกันอยู่นั้น ท่านถึงบอกว่า ประโยชน์ของพระก็ต้องได้ ประโยชน์ของพระ ประโยชน์ของโยมก็ต้องได้ประโยชน์ของโยม แล้วผู้ที่ควบคุมดูแล อยู่ที่นี่ ประโยชน์ของพระมันคืออะไร ประโยชน์ของพระอย่างที่เราทำตอนเช้าเห็นไหม ประโยชน์ของพระนี่ พระมาถึงบิณฑบาตกลับมาแล้วมาจัดอาหาร จัดอาหารแล้วให้มี สติปัญญา ให้รู้จักบาตรของตัวเอง ให้ดูบาตรของตัวเอง ให้บริหารบาตรของตัวเองให้ถูกต้อง แล้ว เวลาตักอาหารเสร็จแล้ว จันลงไปแล้วในกระเพาะ อาหารนั้นสมควรแก่การดำรงชีวิตพอ หรือยัง แล้วกลับไปภาวนานี้จะเป็นอย่างไร นี่ประโยชน์ของพระเห็นไหม

หลวงตาท่านพูดบ่อย ท่านเป็นหัวหน้า ท่านเป็นคนควบคุมดูแล ประโยชน์ของ พระก็เป็นอย่างหนึ่ง ประโยชน์ของโยมก็อย่างหนึ่ง ประโยชน์ของผู้มาอาศัยในวัดก็อย่าง หนึ่ง ประโยชน์ของคนมันมีหลากหลาย แล้วผู้ที่เป็นผู้นำที่บริหารจัดการอยู่ที่นี่ ไม่ใช่โยม กับพระก็เหมือนกัน ไม่ใช่โยมก็มานั่งกับพระ พระก็นั่งกับโยม ไม่ใช่ พระก็อยู่ส่วนพระ พระปฏิบัติอยู่ข้างใน โยมมาอุปัฏฐาก โยมมาดูแลพระก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง แล้วผู้ที่มาอาศัย

อยู่ที่วัดก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้น ผู้ที่บริหารจัดการเห็นใหม่ ถึงบอกว่าถ้ามันเป็นความบกพร่องก็เป็นความบกพร่องของหัวหน้า เพราะหัวหน้าดูแลรักษา เพราะคนที่มาวัดนี้มันก็มีเจตนาหลากหลายกันไป เจตนาของผู้ที่อยากจะพ้นทุกข์ก็มี เจตนาของผู้ที่อยากได้บุญกุศลก็มี เจตนาของผู้ที่เข้ามาเพื่ออาศัย มันก็มี สิ่งนี้เราหัวหน้าต้องดูแลตรงนี้ไง

ฉะนั้น แหม.. เวลาเทศน์ละก็ เทศน์มรรคผลนิพพานเลยละ แต่ศีล ๘ หลวงพ่อยังไม่คุ้มครองให้หนูเลย แล้วจะพากันไปนิพพานนะ ศีล ๘ ยังดูแลกันไม่ได้เลย แล้วจะพากันไปนิพพานนะ นี่เราถึงบอกเห็นใหม่ว่าเหตุผล ความเป็นไปในการดูแลรักษา หัวหน้าฉลาดมันจะพาฝูงโคนั้นพ้นไปได้ ถ้าหัวหน้านั้นโง่ก็จะพากันลงวังน้ำวน อันนี้ อย่างหนึ่งเห็นใหม่ เราถึงบอกว่า ศีลขาดใหม่ ไม่ขาด แต่ถ้าจะเอาแบบนั้นเลย ประสาเราว่าก็เหมือนทางโลก ทางโลกนี้โง่โง่ใหม่ ทางปฏิบัติเขาจะแบ่งออกไปเลยต้องเป็นอย่างนี้ แบ่งโชนไปเลย ไอ้อย่างนั้นมันเป็นการบริหารจัดการมันเป็นโลกเกินไป คำว่าโลกมันต้องมีการบริหาร มันเสียเวลาคนปฏิบัติว่างั้นเถอะ แต่ถ้าทางพระเห็นใหม่พระไปหมดแล้วพระฉันเสร็จแล้วก็ให้ไปแล้ว เว้นไว้แต่ผู้ที่มีหน้าที่เข้าเวร ถ้าพระเสร็จแล้วต้องไปเลย

ไม่ใช่ ธรรมคาก็มานั่งรอรออยู่ โยมกลับแล้วก็ต้องมานั่งทำความสะอาดกันอยู่อีกโง่โง่ใหม่ นี่ ประโยชน์ของพระ เราอยู่กับหลวงตาเวลาท่านเทศน์ท่านพูดบ่อย เราถึงจำแม่นแล้วทำอะไรเราก็จะดูแลของเราเหมือนกัน เพราะว่าประโยชน์ของพระ พระก็ต้องได้

ท่านพูดอย่างนี้นะ ประโยชน์ของพระ พระก็ต้องได้ พระก็ต้องได้คือพระต้องการภavana ประโยชน์ของโยม โยมก็ต้องได้ ประโยชน์ของคนอื่นๆ ก็ต้องได้ แล้วเราเป็นคนมาแบ่ง เป็นคนจัดสรรแบ่งปันกัน ถ้าแบ่งปันกันเราเป็นคนบริหาร

ฉะนั้นอย่างนี้เราถือว่าเป็นความบกพร่องของหัวหน้า อย่างนี้ต้องค่อยๆ หลบกันแล้วผู้ที่มีน้ำใจโง่ ผู้ที่มีน้ำใจหมายถึงว่ารอให้ถึงเวลา อย่างนั้นถึงเวลาแล้ว เวลาต่อไปต้องเรียงแถวเลยเข้าไปตักทีละคน ต่อไปก่อนไปตักอาหารต้องเอานกหวีดเป่าแบบทหารเลย ปรี๊ด เรียงแถว! แล้วเดินเข้าตักอาหารทีละคน ถ้าอย่างนั้นก็ไมยอมอีกนะ หลวงพ่อมันยุ่ง อ้าวก็จะเอาระเบียบนี้

อันนี้ ปล่อย คุณไปก่อน กรณีอย่างนี้เราแก้ไขได้ คือถึงเวลาเราจะแก้ไขจัดการไปเรื่อยๆ เราเปลี่ยนแปลงมาเรื่อยๆ อะไรที่มันจำเป็นขึ้นมาเรื่อยๆ เมื่อก่อนเห็นใหม่ อาหาร

เราวางไว้กับพื้น เราเห็นว่ามันไม่สมควรเราก็เอาโต๊ะมาตั้งแล้วยกขึ้นไว้ข้างบน แล้วเราจะพัฒนาของเราขึ้นไปเหมือนกัน เราทำของเราให้ดีขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ดีแบบพระป่านะ ไม่ใช่ดีแบบโรงแรมห้าดาว ถ้าทั่วไปเขาดีแบบโรงแรมห้าดาวเลย เขาบริการเต็มที่เลย แล้วพวกเราก็ชอบ โอ้ ภาวนาที่นี้สะดวก เพราะมันสะดวกสบาย เพราะมันมีการบริการที่ดี มาวัดป่าไม่ดีเลย อะไรก็ไม่มี ไม่มีอะไรซักอย่างก็เลยภาวนาไม่ดี แต่ถ้าไปโรงแรมห้าดาวนี้ โอ้ ดีไปหมดเลย ภาวนาก็ดี โอนอนเย็นสบายเลย กลับบ้านดีไปหมดเลย ไม่รู้ดีอะไร นะ

ถาม : อันนี้พูดถึงศีลนะ ระหว่างการถือศีล ๘ ที่บ้าน กับการถือศีล ๘ อยู่ที่วัด อานิสงส์แตกต่างกันอย่างไรหรือไม่คะ

ตอบ : ศีล ๘ นะ แม้แต่ เวลาพูดนี้เราพูดถึงข้อเท็จจริง แต่ในการกระทำหรือในความเป็นจริงมันมีตัวแปรมาก มันมีตัวแปรคือความจำเป็น อย่างเช่น ศีล ๘ ถือศีล ๘ ปกติเห็นไหม พอถือศีล ๘ วันอุโบสถก็แตกต่างกัน ศีล ๘ คือ ศีล ๘ นะ ศีลอุโบสถก็คือศีล ๘ เหมือนกันแหละ แต่เรียกศีลอุโบสถอุโบสถศีล เห็นไหม ศีลอุโบสถ มันก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง ฉะนั้น ที่ว่าถือศีล ๘ ที่บ้านหรือถือศีล ๘ ที่วัดแตกต่างกันอย่างไร ถือศีล ๘ ที่บ้านเห็นไหม เราอยู่ของเราที่บ้าน มันก็อยู่ได้ ถ้าอยู่ที่วัดเห็นไหม อยู่ที่วัดถ้ามันเป็นสัปปายะต่างๆ มันมีอะไรต่างๆ เหมือนกับพระบวชใหม่ เวลาสวดมนต์ทำวัตรนั่งภาวนา พระบวชใหม่ได้ประโยชน์มากเลยเพราะอะไรรู้ไหม เพราะเวลานั่ง มีพระนั่งอยู่เยอะๆ นะมันไปไหนไม่ได้ มันบังคับให้ นั่ง คือดึงกันขึ้นมาไง แต่ถ้าให้นั่งคนเดียวนะ นั่ง ๒ นาทีถูกละแล้ว ไม่มีใครเห็น แต่ถ้ามีพระบีบกันเห็นไหม

ถ้ามาวัดเห็นไหม มาวัดมันก็เป็นสังคมสงฆ์เห็นไหม แต่ถ้าอยู่บ้านเราจะทำอย่างไรก็ได้ ฉะนั้น ถ้าถือศีลเท่ากัน แต่เวลาผลมันออกมา ความเป็นไปมันก็แตกต่างกัน อย่างเช่น ศีล ๘ กับ ศีลอุโบสถ ขอศีล อุโบสถเห็นไหม ช้างอุโบสถ ถ้าพูดตามข้อเท็จจริงมันแตกต่างกันบ้าง ตามข้อเท็จจริงนะ แต่ถ้าถือตามข้อเท็จจริงบีบ ต้องเอาอย่างนั้นๆ มันก็ไม่ได้อีก เพราะเรามีความจำเป็น เรามีความรับผิดชอบ อย่างเช่น อย่างเราเห็นไหม นั่งสมาธินั่งอย่างไร เอ้า ก็ขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้ายสิ แล้วผมนี้ ขาสะบ้ามันไม่มี ผมขาเป๋แล้วผมจะนั่งอย่างไร เอ้า เอาขาขวาทับขาซ้ายสิ ก็เข้ามาไม่ได้ทำอย่างไร งั้นไอ้คนพิการก็อดนะสิเห็นไหม เราบอกว่าทำนั่งโดยมาตรฐาน ทำนั่งขัดสมาธิ

คือทำนองที่เป็นมาตรฐาน คือนั่งแล้วร่างกายมันทนทำนองนี้ได้มากที่สุด มันเป็นสมดุคที่สุด

แต่ถ้าคนพิการไม่เป็นไรทำไหนก็ได้ นอนก็ได้ แล้วถ้านั่งขัดสมาธิแล้วคนไม่มีขาทำอย่างไรละ เกิดมานั่งสมาธิไม่ได้นะสิ ก็นั่งได้ นั่งได้หมด นี่พูดถึงเวลา พอบอกว่าต้องเป็นอย่างนี้ปั๊บ มันมีความจำเป็นของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ฉะนั้นอะไรที่ทำได้คือดีที่สุด เราทำได้ดีขนาดไหนแล้วความดีที่มียิ่งขึ้นไปกว่านี้เราพยายามชวนขวยของเรา มันจะดีขึ้นไปเรื่อยๆ แล้วเราจะรู้ของเรา เรารู้ของรณะ มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียดเห็นใหม่ เริ่มต้นมาวัดต้องภาวนาอย่างนั้นๆ แล้ววัดคืออะไร ถ้าพูดจริงๆ นะ วัดไม่มี ชี้มาตรงไหนเป็นวัด ภูเห็นมีแต่ปูน มีแต่เหล็ก มีแต่หิน เอ็งชี้ลิตรงไหนเป็นวัดวะ ชี้ลิ เอ็งชี้มาลิตรงไหนเป็นวัด เอ็งชี้มาลิมีแต่เหล็ก มีแต่ปูน มีแต่ไม้ อะไรเป็นวัด

แต่เวลามาวัด สมมุติมาวัดเออที่วัดแล้ว เออ วัดอย่างไร วัด ค.เด็ก หรือ วัด ต.เต่า วัดร ข้อวัตรปฏิบัติ วัดรคือกฐนหมาย วัดรคือกตึกา ถ้าวัดทางโลก วัด ค.เด็กไป ว.แหวน ค.เด็ก นั่นคือวัด แล้วอะไรอีกเป็นวัดละ วัดร คือวัตรปฏิบัติ วัดร ๑๖ ข้อวัตรไป นั่นวัดจะอยู่ที่นั่นเห็นไหม เวลามาวัด เขาบอกเลยวัดไม่ใช่วัดร้าง ใครมาที่นั่นะ หลวงพ่อทำไมที่นี่มันสะอาดละ โอ้ ภูเมื่อไหร่ เช้านี้โอ้โห เลี่ยมเลยนะ มึงไม่มาคุดอนพระภูณี่หว่า เพราะพระภูมีข้อวัตร วัดภูไม่ร้าง แต่ถ้าวัดมีพระเต็มวัดเลยนะ แต่ไม่ทำข้อวัตรเลย โอ้ หลวงพ่อขนหมาเต็มเลย โอ้ ในส้วม เหม็น วัดอะไร นั่นวัดร้าง ไม่ใช่วัด แต่ถ้ามีวัตรปฏิบัติเห็นใหม่ พอถึงเวลาพระฉันทน้ำร้อนแล้ว ภูพื้น ล้างพื้น ล้างส้วม ตักน้ำใส่คุ่ม ทุกอย่างพร้อมเลย นี่วัตรปฏิบัติ แล้วเราจะไปวัดไหนละ ถ้าเราเป็นวัด เราอยู่บ้านก็เป็นวัดใช่ไหม เพราะเรามีข้อวัตรใช่ไหม เรามีกตึกาของเราใช่ไหม นั่นก็เป็นวัด ฉะนั้นเราจะบอกว่าความจำเป็นไป ถ้าความจำเป็นเรามีมากน้อยแค่ไหน ถ้าขอแล้วก็ทำให้จริงเถอะ

ถาม : ระหว่างเดินจงกรม กับนั่งสมาธิ ควรให้น้ำหนักอันไหนมากกว่ากันเจ้าคะ เพราะแต่ละวันมีเวลาไม่มากจะนั่งสมาธิหรือเดินจงกรมดีคะ

ตอบ : เราไปหาอาจารย์จันทร์เรียน ท่านบอกว่า หลวงปู่ชอบ เพราะหลวงปู่จันทร์เรียนเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ชอบ ท่านบอกหลวงปู่ชอบนะ นั่งสมาธิสู้เราไม่ได้ เพราะเรานั่งสมาธิที่ ๗-๘ ชั่วโมง หลวงปู่ชอบนั่งสมาธิสู้เราไม่ได้ แต่ท่านบอกว่าเวลาหลวงปู่ชอบเดิน

จกรรมนะ หลวงปู่ชอบเดินทั้งวันเลย เราเดินจกรรมสู้หลวงปู่ชอบไม่ได้ หลวงปู่ชอบท่านถนัดเดินจกรรมมาก ท่านเดินได้ ๒๔ ชั่วโมงทั้งวันทั้งคืนเลย แต่พอท่านนั่งสมาธินะ หลวงปู่จันทร์เรียนท่านบอกท่านนั่งที่ ๙-๘ ชั่วโมง หลวงปู่จันทร์เรียน ที่วัดถ้ำสหายนี้รำลึกมากเลยเรื่องสมาธิ ท่านบอกหลวงปู่ชอบนั่งสมาธิสู้เราไม่ได้ เพราะหลวงปู่ชอบนั่งสมาธิชั่วโมงสองชั่วโมงก็ลุกแล้ว แต่หลวงปู่จันทร์เรียนเป็นลูกศิษย์ของหลวงปู่ชอบ หลวงปู่จันทร์เรียนเคารพหลวงปู่ชอบมาก เพราะหลวงปู่ชอบเป็นอาจารย์ของหลวงปู่จันทร์เรียน แต่หลวงปู่ชอบถนัดในการเดินจกรรม หลวงปู่จันทร์เรียนท่านถนัดในการนั่งสมาธิ มันอยู่ที่ความถนัดของคน

ฉะนั้นจะบอกว่า อะไรดีกว่าอะไรนี้มันอยู่ที่ความถนัด เช่น อาจารย์สิงห์ทองนะ หลวงตาหลวงปู่เจี๊ยะท่านชมมาก ว่าอาจารย์สิงห์ทองเดินจกรรมจนทางเป็นแหวนเลย อาจารย์สิงห์ทองเดินจกรรมเก่งมาก เดินจกรรมมาก ทีนี้ คำว่าเดินจกรรมหรือนั่งสมาธิมันอยู่ที่ความถนัด อย่างเช่นเราถนัดเดินจกรรมนะ โอ้โฮ เดินจกรรมนะดีไปหมดเลย จิตใจดีไปหมดเลย ให้นั่งสมาธินะ อื้อหือ เจ็บ อื้อหือ ปวด จิตมันไม่ลงเห็นไหม แต่ถ้าเราถนัดนั่งสมาธินะ เดินจกรรม โว่ ฟุ้งซ่าน โอ้ นั่งสมาธิดีกว่าวะ มันอยู่ที่นิสัย อยู่ที่นิสัยเห็นไหม

ถ้านิสัยเป็นอย่างไรมันจะชอบตรงนั้น มันชอบตรงนั้น แหม อาหารนี้ถูกปากอร่อยน่าดูเลย อะไรที่อยากกินนะ กินแล้วอร่อยมากเลย อะไรที่ไม่อยากกินเขาบังคับให้กินนะ แหม ต้องกินนะ มันมีประโยชน์ต่อร่างกายนะ ต้องกินนะ ก็มันไม่ชอบ ก็ต้องกินนะ ต้องกินนะ ใจนี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันชอบนะ เดินจกรรมนะ โอ้โฮมันโล่งหมด โห มันสบาย เดินจกรรมนะ มันดีไปหมดเลยนะ พอไปนั่งสมาธินะ เอ้ มันไม่ดีเลย ทีนี้คนที่ชอบเดินจกรรม ก็เดินจกรรมดี คนที่ชอบนั่งสมาธิ ก็นั่งสมาธิดี

ฉะนั้นของตรงนี้เถียงกันไม่ได้ ถ้านั่งสมาธิดีที่สุดสุดยอด เพราะเราปฏิบัติกันเพื่อความสงบของใจ ถ้านั่งสมาธิแล้วจิตสงบนั้นก็เข้าสู่เป้าหมาย เดินจกรรมแล้วจิตสงบนั้นก็เข้าสู่เป้าหมาย ใครเดินจกรรมดีนี้ก็สาธุขอให้เดินจกรรม ให้ปฏิบัติให้ได้มรรคได้ผล ใครนั่งสมาธิดีก็ปฏิบัติให้ได้มรรคได้ผล

แต่ ถ้าเป็นเรา ถ้าเป็นเราเพราะการปฏิบัติของเรา เราต้องอาศัยเขา ฉะนั้นเราก็ต้องบริหารของเราว่า ถ้าเราถนัดเงินจกรมเราก็เงินจกรมมากๆ แล้วถึงเวลาแล้วเราก็มานั่งข้าง เพื่อให้มันได้เปลี่ยนอิริยาบถเห็นใหม่ อิริยาบถ ๔ เคน ยืน นั่ง นอน อิริยาบถ เป็นการแสวงหาเพื่อมรรคผลของเรา ฉะนั้น ร่างกายถ้าใช้สิ่งใดสิ่งหนึ่งใช้สมบุกสมบันเกินไป มันก็จะได้เฉพาะสิ่งนั้น เราแค่เปลี่ยนอิริยาบถไป หลวงตาท่านบอกท่านอยู่ในป่านะ ถ้ามันหน้าหนาว ท่านบอกกลางวันเงินจกรมมากๆ ไว้ เพราะกลางคืนเดินไม่ได้ มันหนาวจัด อยู่ในป่าหนาวนะ เวลาหน้าหนาวอยู่ในป่าเพราะเราไม่มีอุปกรณ์กันหนาวไปเลย ต้องเอามุ้งลงหมด ทุกอย่างลงหมดแล้วห่มหมด เพราะกลางคืนหนาวจนนอนไม่ได้หนาวจนหนาวสั่น

ถ้าหนาวสั่นแล้วไปเดินจกรมก้าวขาไม่ออกนะ เราเคยอยู่บ้านตาดเหมือนกัน สมัยหนาวๆ นี้นะ หน้าหนาว เอาผ้าห่ม ห่มเข้ามาห่มเข้ามา แล้วเอาไม้หนีบผ้า หนีบไว้ หนีบไว้ หนีบไว้เต็มเลย แล้วเดินจกรม เราเดินจกรมเวลาหน้าหนาวนะ ผ้าห่ม ม้วนใส่ตัวไว้แล้วเอาไม้หนีบๆ ไว้แล้วเดินจกรม เพราะเราชอบเดินจกรม เรานี้นักเดินจกรมเดินทั้งวันทั้งคืนเหมือนกัน นั่งสมาธิก็นั่ง แต่ถ้าได้เดินจกรมนะ ไปได้ทั้งวัน ถ้านั่งสมาธิก็ได้แค่ไม่กี่ชั่วโมงเหมือนกัน แต่บางคนถนัดทางนั่ง เช่นหลวงปู่จันทร์เรียนท่านถนัดนั่ง ให้อย่างนี้เราบอกว่า ถนัดเดินหรือนั่งแต่ผลที่ได้ ผลที่จิตเราได้สงบ ตรงนี้สำคัญ ที่นี้การเดินหรือการนั่ง มันเป็นจิตนิสัยเหมือนอาหารที่เราชอบและไม่ชอบ แต่ผลกินแล้วดี โทษนะ อย่างเช่นเรานี้กินเผ็ดไม่ได้เลย แต่ชอบนะ พอกินเผ็ดเข้าไปแล้วนะ อู๋หู แสบท้องเจ็บท้องมากเลย พอไปฉันทน้ำร้อนนะ พอน้ำมันเข้าไปนะ เจ็บอีกรอบนึง ก็ยังอยากกิน โอ้ลำบาก เวลาฉันทน้ำก็แสบท้องอยู่รอบนึงแล้วนะ พอไปฉันทน้ำร้อน พอฉันทน้ำร้อนเข้าไป แสบอีกรอบนึง มันก็ยังจะกินนะ

นี่มันเป็นผลที่เราได้นะ ในการประพฤติปฏิบัติต้องเอาตรงนี้ เอาผลที่ได้ ถ้าผลที่ได้มันดี อยู่ที่เรา ถ้าผลที่ได้มันดีนะ ฉะนั้นการนั่งสมาธิกับเดินจกรมอันไหนจะดีกว่ากันไม่ได้ เอามาวัดกันไม่ได้ เอามาวัดที่จิตนิสัยที่สร้างมาและผู้ที่ทำได้ประโยชน์อันนั้นต่างหากสำคัญ แต่สำหรับเราสำหรับผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเราต้องคู่ตัวเราเอง อย่างเช่นเดินมากแล้วมันเมื่อยมันขบ เราก็มานั่ง เพราะเวลาเดินจกรมแล้วนะ บางทีเดินจกรมก่อน

นั่งสมาธิหรือนั่งสมาธิก่อนเดินจงกรม เดินจงกรมก่อน บางทีเดินจงกรมก่อน จิตมันดีมันว่างมันสบายๆ แล้วมานั่งพุทโธต่อไป

บางคน เดินไม่ได้มันฟุ้งซ่าน ต้องนั่งก่อน พุทโธๆ ชักพัก พอจิตมันเริ่มดีขึ้นเริ่มเป็นอิสระ มันไม่ค่อยไปเกาะเกี่ยวอารมณ์จากภายนอก ลงทางจงกรม สังเกตตรงนี้สิ สังเกตตรงนี้หน่อยนึง เวลาทำเนี่ย ระหว่างเปลี่ยนอิริยาบถ โยมทำยังงั้นต่อเนื่องไปอะไรจะดีกว่ากัน เวลาทำทำนี่อยู่แล้วลงไป สิ่งใดดีกว่ากัน พยายามสังเกต สังเกตหาความสมดุลของเราเอง แล้วทำของเราเองมันจะได้ประโยชน์กับเราเองนะ ไม่งั้นเราจะภาวนากันได้อย่างไร นี่นักภาวนาอาชีพ พระป่านักภาวนาอาชีพ พวกโยมนั่นนักภาวนาสมัครเล่น มาเป็นคราวๆ มาเป็นงวดๆ แต่พระบวชมาแล้วตั้งแต่วันบวชเห็นใหม่ ตั้งแต่บวชเป็นพระมาตลอด ๒๔ ชั่วโมง นี่อาชีพ นี่นักภาวนามืออาชีพ ใอนักภาวนามือสมัครเล่น นักกีฬาสมัครเล่นกับนักกีฬาอาชีพ การฝึกมันต่างกันนะ

ฉะนั้นพอการปฏิบัติต่างกันแต่อยากได้ผลเหมือนกัน เห็นนักกีฬาอาชีพได้รางวัลดีๆ ใ้อสมัครเล่นก็อยากได้รางวัลอย่างนั้นเหมือนกัน แต่เวลาฝึกก็ฝึกไม่เหมือนกัน แต่เวลาได้รางวัลจะให้เหมือนกัน นี่ขั้นตรงนี้แล้วตรวจสอบ เราก็หาสมดุลอย่างนี้ เราปฏิบัติมาก เมื่อปฏิบัติมาอย่างที่ว่า บางทีอดอาหารมาก พออดอาหารเสร็จแล้วเราจะทำอะไรก่อน เดินก่อนหรือนั่งก่อนสักกัน ถ้าเดินก่อน เดินก่อนบ่อยๆ พอมันเริ่มชินชาอย่างนี้บางทีนั่งก่อนบ้าง พลิกกลับเลย ช่วงนี้จะนั่งไปก่อนแล้วค่อยมาลงทีหลัง พลิกมัน พลิกมัน เพราะไม่พลิกนะ เหมือนกับเราไปไหนก็แล้วแต่ เงานี้นะตามเราตลอดไป เราทำอะไรอยู่ ก็เลสมันอยู่กับจิตมันตามกิเลสตลอดไป พอจิตทำอะไรมันรู้ๆ นะ แล้วมันแก๊ง มันดัด ไอ้โหย หัวทิ่ม หัวตำนะ เวลากิเลสมันหลอกเรานะ หัวทิ่มหัวตำเลย

ฉะนั้น บางทีเงามันตามเรามา นะ กูหลบเลยนะ ให้เงามันไปก่อนเลย ให้เงามันล่องหน้าไปก่อนเลยแล้วกูค่อยกลับมาปฏิบัติใหม่ อุบายอย่างนี้ต้องใช้ เราใช้มาหมดแล้วแหละแต่ถ้าพูดไป เวลาเราบอกนะ คนโน้นหลงคนนี่หลง แล้วหลวงพ่อก็ไม่เคยหลงนะ กูนี่โคตรหลงเลยละ หลงมาจนหัวทิ่มหัวตำ กว่ากูจะแก้ ถ้ากูไม่โคตรหลงกูจะไม่รู้ว่าหลงเป็นอย่างไร หลงเป็นอย่างไร หลงตัวเองเป็นอย่างไร หลงความคิดตัวเองเป็นอย่างไร หลงผลที่ตัวเองได้เป็นอย่างไร แล้วผิตพลาดไปหัวทิ่มบ่อไปคิดว่าตัวเองได้ผลแล้ว แล้ว

มันไม่เป็นจริงนั่นเป็นอย่างไรรู้ คิดว่าตัวเองได้มรรคได้ผลแล้วนะ แล้วพออยู่ไปพักนึงมัน
เลื่อมหมดเลย หัวทิ่มบ่อเลย

อ้าวแล้วจะไปไหน ทีนี้ก็จะทำอย่างไร นี่นักปฏิบัติอาชีพมันต้องเป็นอย่างนี้
นักกีฬาต้องมีอุปสรรคของมันเป็นธรรมดา ลงแข่งขัน มันต้องมีอุบัติเหตุ มันต้องมี
อะไรกระทบกระทั่งนอนมาร่างกายมันต้องเจ็บช้ำแน่นอน ปฏิบัติจิตก็เหมือนกัน จิตลงไป
ปฏิบัติมันต้องมีอุปสรรคมาทั้งนั้น แล้วพอมายบอกว่า อยู่เฉยๆ จะสะดวกนิพพานหัวทิ่มเลย
กูไม่เชื่อหรอก นิพพานมีอยู่แล้วนะ อยู่เฉยๆ ก็มีนิพพาน มันพูดได้มันเข้าใจได้ รู้ไหม
เข้าใจได้ที่ว่าจิตกับอารมณ์เสวยอารมณ์ต่อกัน แล้วมันคลายตัวออก ก็เท่านั้น

นี่ยังไม่เป็นสมาธิเลย คนปฏิบัติมาหมดรู้หมด ทางที่เดินมาแล้ว เขามายบอกว่าทางนี้
เป็นไงๆ โธ่เอ๊ยก็กูเหยียบอยู่ทุกวัน กูเดินผ่านมาทุกวัน ใต้เส้นทางที่มึงม่่าๆ กัน กูไปจี๊ไว้
ตั้งแต่ต้นทางจนปลายทาง มึงไปเดินดมๆ จี๊กูมึงยังไม่รู้ว่าจี๊กูเลย นักปฏิบัติมันเป็น
อย่างนี้ คนมันผ่านมามันรู้หมด พุดอะไรมารู้เลยว่าคนนี้มีวุฒิแค่ไหน ที่พุดอย่างนี้มันมี
ความรู้แค่ไหน เพราะความรู้แบบนี้เราเคยเป็นมาแล้ว เราเคยผ่านมาแล้ว เพียงแต่จะพุด
ไม่พุดเท่านั้นละ ถ้าพุดมา เป็นอย่างว่า เราฟังมาบ่อย ทั้งประเทศนี้มีคนคืออยู่คนเดียวคือ
พระสงฆ์ นอกนั้นเลวหมด มีแต่คนพุดอย่างนี้ นอกนั้นเลวหมด เลวอะไร กูกราบอาจารย์
กูทุกวัน อาจารย์กูยังสูงกว่ากูเยอะแยะ ครูบาอาจารย์ของกูนี้ เลิศกว่ากูเยอะแยะ ทำไมจะ
ไปดีกว่าใคร โธ่ ถ้ากูดีก็ไม่มีอาจารย์นะสิ อาจารย์กูเห็นไหม ยังอัดกูอยู่ทุกวัน กูไปดี
ตรงไหนวะ ใครๆ ก็จะไปฟ้อง คนโน้นก็จะไปฟ้อง คนนี้ก็จะไปฟ้อง เอวังเถอะ จบ